T.C.

KOCAELI ÜNIVERSITESI

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BİLİŞİM SİSTEMLERİ MÜHENDİSLİĞİ



Paralel ve Dağıtık Sistem Programlama

İşlem Yoğunluğuna Sahip Matrislerin İşlem Sürelerinin Hesaplanması

Oğulcan Uçarsu

185172014

ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

DOÇ. DR. Hikmet Hakan GÜREL

1.Giriş

Matrisler, bilim ve alt dallarında kullanılan matematiksel hesaplama araçlarından bir tanesidir. Matris çarpımı, boyutları birbiri ile uyumlu 2 matrisin çarpılarak yeni bir matris oluşturulduğu matematiksel işlemdir. Matrislerin satır ve sütunlarının sayısı matrisin boyutu olarak bilinmektedir. Yüksek işlem sayısı ve performans içeren algoritmaların optimizasyonu yapılırken matris çarpımları kullanılmaktadır. 2 tane matrisi çarpabilmek için 1. matrisin sütün sayısı ile 2. matrisin satır sayısı aynı olmak zorundadır[1,2,3].

2.Yöntem

2 Kare matrisin çarpımı C programlama dili yazılacak kod parçacığı ile hesaplanacaktır. Matrisler çarpılırken kullanılan Bilgisayar'ın Bellek ve İşlemcisi üzerinde ki işlem seviyeleri ve yoğunlukları izlenecektir. Matris çarpımı yapacak olan Bilgisayar'ın özellikleri şu şekildedir.

Marka: Asus

• İşlemci: Intel Core i7-4700HQ CPU 2.40 Ghz

• Bellek: 32 GB

• Sistem Türü: 64 bit, İşletim Sistemi Windows 10

Çarpılacak olan kare matrislerin, çarpım sürelerini en iyi şekilde görebilmek ve optimizasyonu sağlamak için aşağıda ki matris boyutlarına göre çarpımlar yapılacaktır. Çarpılacak 2 matrisinde boyutları aynı olacak şekilde belirlenmiştir.

- 500*500
- 1000*1000
- 1500*1500
- 2000*2000
- 2500*2500
- 3000*3000
- 3500*3500
- 4000*4000
- 4500*4500
- 5000*5000
- 6000*6000
- 7000*7000
- 8000*8000
- 9000*9000
- 10000*10000

2.1 Matris çarpımı yapacak olan kodun oluşturulması

Matris çarpımını yapacak olan kod yazılırken, C programlama dili kullanılmıştır. Sebebi ise C, C++, Fortran gibi programlama dilleri, paralel ve seri programlama yaparken de kullanılabildiği için ve MPI vb. paralel programlama kütüphaneleri ile uyumlu çalıştığı için tercih edilmiştir. C kodu yazılırken, 'Pointer' ve 'Malloc' mantıksal yapıları kullanılmıştır. Bu mantıksal yapıların kullanılma sebebi ise büyük matrislerin çarpımları yapıldığı için, matris elemanlarının 'stack' yerine 'heap'

üzerinde tutularak bellek problemi yaşamamasının önüne geçilmiştir. 'Pointer' ve 'Malloc' mantıksal yapıları kullanılmadığında, matris elemanları 'stack' üzerinde tutulacaktır. 'stack' üzerinde ki boyut sınırlı olduğu için program çalıştırıldığında hata alınabilir. Aşağıda ki şekillerde ilgili kod parçacıkları anlatılacaktır.

```
int r=10000, c=10000, len=0;
int *ptrFirst, *ptrSecond, *ptrFinally;
int **first,**second;
int **multiply;
int count = 0,i,j;
SYSTEMTIME t;

len = sizeof(int *) * r + sizeof(int) * c * r;

first = (int **)malloc(len);
second = (int **)malloc(len);
multiply = (int **)malloc(len);
```

Şekil – 1 Matris çarpımında kullanacağımız elemanların tanımlaması

İlk önce kullanılacak değişkenler tanımlanır. 'r' ve 'c' değişkenleri matrisin satır ve sütün sayısını ifade eder, 'len' olarak tanımlanan değişken ise matris çarpımında satır ve sütün elemanları sırasıyla çarpıldıktan sonra toplanarak sonuç matrisinde ki ilgili satır ve sütün elemanını bulmamıza yardımcı olacağı için bellekte o kadarlık yer ayrılır.

```
ptrFirst = (int *)(first + r);
ptrSecond = (int *)(second + r);
ptrFinally= (int *)(multiply + r);
for(i = 0; i < r; i++)
     first[i] = (ptrFirst + c * i);
for(i = 0; i < r; i++)
     second[i] = (ptrSecond + c * i);
for(i = 0; i < r; i++)
     multiply[i] = (ptrFinally + c * i);
for (i = 0; i < r; i++)
     for (j = 0; j < c; j++)
        first[i][j] = rand()%21+10;
for (i = 0; i < r; i++)
     for (j = 0; j < c; j++)
         second[i][j] = rand()%21+10;
  for(int i=0; i<r; ++i){</pre>
     for(int j=0; j<c; ++j){
         multiply[i][j]= 0;
```

Şekil – 2 Matrislere bellekte oluşturulması ve değerlerin atanması

Çarpım yapacak olan matrislerin ve çarpım sonucunu gösterecek olan matrisler içinde ilk önce bellek üzerinde değer ataması yapılır, daha sonra çarpım yapacak olan matrislere 21 ile 30 arasında ki sayılar 'rand' fonksiyonu kullanılarak random şekilde değerler atanır. Ayrıca sonucu gösterecek olduğumuz matris içinde bütün değerler ilk önce sıfır atanır.

```
GetLocalTime(&t);

printf("Year: %d, Month: %d, Day: %d, Hour: %d, Minute:%d, Second: %d, Millisecond: %d", t.wYear, t.wMonth, t.wDay, t.wHour, t.wMinute, t.wSecond, t.wMilliseconds);

printf("\n\n");

for(int i=0; i<r; ++i){

    for(int j=0; j<r; ++j){
        multiply[i][k]+= first[i][j]*second[j][k];
    }

GetLocalTime(&t);

printf("Year: %d, Month: %d, Day: %d, Hour: %d, Minute:%d, Second: %d, Millisecond: %d", t.wYear, t.wMonth, t.wDay, t.wHour, t.wMinute, t.wSecond, t.wMilliseconds);

printf("Year: %d, Month: %d, Day: %d, Hour: %d, Minute:%d, Second: %d, Millisecond: %d", t.wYear, t.wMonth, t.wDay, t.wHour, t.wMinute, t.wSecond, t.wMilliseconds);
```

Şekil – 3 Matris çarpımı yapan kod parçacığı.

500*500'den 10000*10000'e kadar sırayla belirlenen matrisler yukarıda ki matris çarpımı yapan kod parçacığı ile sonuç matrisini oluşturacaktır. En içte bulunan 'for' döngüsü içerisinde ki kod parçası her bir adımda sonuç matrisinin bir elemanını hesaplar.

2.2 Belirlenen matrislerin çarpım sonuçları ve işlemci üzerinde ki performans durumu

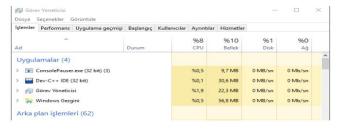
Aşağıda 500*500'den 10000*10000'e kadar belirlenen matrislerin çarpım sonuçlarının değerlendirilmesi yapılacaktır.

- 500*500 matris
 - o İşlem süresi aşağıda ki şekilde gösterilmiştir. 770 Milisaniye'de işlem tamamlanmıştır.

```
Process any key to continue . . .
```

Şekil – 4 İşlem süresi

Çarpım anında bellek ve işlemcinin durumu aşağıda ki şekilde gösterilmiştir.



Şekil – 5 Bellek ve işlemci performansı

- 1000*1000 matris
 - jşlem süresi aşağıda ki şekilde gösterilmiştir. 8 Saniye 409 Milisaniye'de işlem tamamlanmıştır.

```
Vear: 2019, Month: 11, Day: 2, Hour: 22, Minute:37, Second: 2, Millisecond: 601

Year: 2019, Month: 11, Day: 2, Hour: 22, Minute:37, Second: 10, Millisecond: 10

Process exited after 7.465 seconds with return value 0

Press any key to continue . . .
```

Şekil – 6 İşlem süresi



Şekil – 7 Bellek ve işlemci performansı

• 1500*1500 matris

o İşlem süresi aşağıda ki şekilde gösterilmiştir. 39 Saniye 912 Milisaniye'de işlem tamamlanmıştır.

```
Year: 2019, Month: 11, Day: 2, Hour: 22, Minute:38, Second: 50, Millisecond: 486

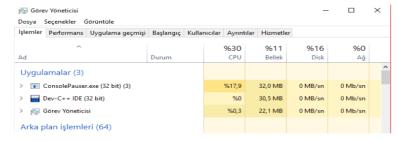
Year: 2019, Month: 11, Day: 2, Hour: 22, Minute:39, Second: 30, Millisecond: 398

Process exited after 40.1 seconds with return value 0

Press any key to continue . . . _
```

Şekil – 8 İşlem süresi

Çarpım anında bellek ve işlemcinin durumu aşağıda ki şekilde gösterilmiştir.



Şekil – 9 Bellek ve işlemci performansı

2000*2000 matris

 İşlem süresi aşağıda ki şekilde gösterilmiştir. 1 Dakika 11 Saniye 5 Milisaniye'de işlem tamamlanmıştır.

```
C\Users\ogulc\Desktop\\simsiz1.exe

Year: 2019, Month: 11, Day: 2, Hour: 22, Minute:41, Second: 0, Millisecond: 380

Year: 2019, Month: 11, Day: 2, Hour: 22, Minute:42, Second: 11, Millisecond: 385

Process exited after 71.22 seconds with return value 0

Press any key to continue . . .
```

Şekil – 10 İşlem süresi



Şekil – 11 Bellek ve işlemci performansı

- 2500*2500 matris
 - İşlem süresi aşağıda ki şekilde gösterilmiştir. 3 Dakika 17 Saniye 409 Milisaniye'de işlem tamamlanmıştır.

```
The Children's Continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in the continue in th
```

Şekil - 12 İşlem süresi

Çarpım anında bellek ve işlemcinin durumu aşağıda ki şekilde gösterilmiştir.



Şekil – 13 Bellek ve işlemci performansı

- 3000*3000 matris
 - İşlem süresi aşağıda ki şekilde gösterilmiştir. 5 dakika 36 Saniye 538 Milisaniye'de işlem tamamlanmıştır.

```
EC\Users\ogulc\Desktop\\simsiz1.exe

Year: 2019, Month: 11, Day: 2, Hour: 22, Minute:51, Second: 7, Millisecond: 830

Year: 2019, Month: 11, Day: 2, Hour: 22, Minute:56, Second: 42, Millisecond: 368

Process exited after 334.9 seconds with return value 0

Press any key to continue . . .
```

Şekil - 14 İşlem süresi



Şekil – 15 Bellek ve işlemci performansı

• 3500*3500 matris

 İşlem süresi aşağıda ki şekilde gösterilmiştir. 11 Dakika 227 Milisaniye'de işlem tamamlanmıştır.

```
C:\Users\ogulc\Desktop\\simsiz1.exe

Year: 2019, Month: 11, Day: 2, Hour: 22, Minute:59, Second: 21, Millisecond: 521

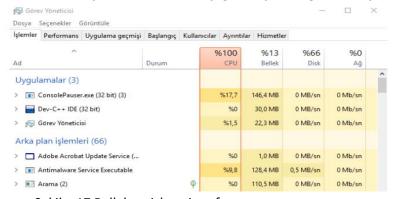
Year: 2019, Month: 11, Day: 2, Hour: 23, Minute:10, Second: 21, Millisecond: 748

Process exited after 660.7 seconds with return value 0

Press any key to continue . . .
```

Şekil - 16 İşlem süresi

Çarpım anında bellek ve işlemcinin durumu aşağıda ki şekilde gösterilmiştir.



Şekil – 17 Bellek ve işlemci performansı

4000*4000 matris

işlem süresi aşağıda ki şekilde gösterilmiştir. 12 Dakika 1 Saniye 227 Milisaniye'de işlem tamamlanmıştır.

```
C\Users\ogulc\Desktop\\simsiz1.exe

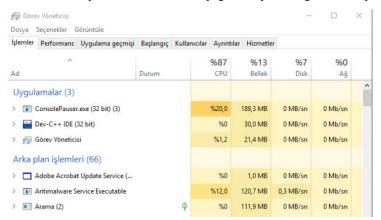
Year: 2019, Month: 11, Day: 2, Hour: 23, Minute:15, Second: 21, Millisecond: 853

Year: 2019, Month: 11, Day: 2, Hour: 23, Minute:27, Second: 33, Millisecond: 574

Process exited after 732.4 seconds with return value 0

Press any key to continue . . .
```

Şekil – 18 İşlem süresi



Şekil – 19 Bellek ve işlemci performansı

- 4500*4500 matris
 - İşlem süresi aşağıda ki şekilde gösterilmiştir. 23 Dakika 30 Saniye 818 Milisaniye'de işlem tamamlanmıştır.

```
C:\Users\ogulc\Desktop\\simsiz\.exe

Year: 2019, Month: 11, Day: 2, Hour: 23, Minute:32, Second: 1, Millisecond: 527

Year: 2019, Month: 11, Day: 2, Hour: 23, Minute:55, Second: 22, Millisecond: 345

Process exited after 1402 seconds with return value 0

Press any key to continue . . . _
```

Şekil - 20 İşlem süresi

O Çarpım anında bellek ve işlemcinin durumu aşağıda ki şekilde gösterilmiştir.



Şekil – 21 Bellek ve işlemci performansı

- 5000*5000 matris
 - İşlem süresi aşağıda ki şekilde gösterilmiştir. 27 Dakika 56 Saniye 291 Milisaniye'de işlem tamamlanmıştır.

```
III C:\Users\ogulc\Desktop\\simsir1.exe

Year: 2019, Month: 11, Day: 2, Hour: 23, Minute:56, Second: 44, Millisecond: 80

Year: 2019, Month: 11, Day: 3, Hour: 0, Minute:24, Second: 40, Millisecond: 371

Process exited after 1677 seconds with return value 0

Press any key to continue . . . _
```

Şekil - 22 İşlem süresi



Şekil – 23 Bellek ve işlemci performansı

• 6000*6000 matris

 İşlem süresi aşağıda ki şekilde gösterilmiştir. 45 Dakika 41 Saniye 977 Milisaniye'de işlem tamamlanmıştır.

```
C\Users\ogulc\Desktop\\simsiz1.exe
Year: 2019, Month: 11, Day: 3, Hour: 1, Minute:11, Second: 40, Millisecond: 255
Year: 2019, Month: 11, Day: 3, Hour: 1, Minute:57, Second: 22, Millisecond: 232
Process exited after 2743 seconds with return value 0
Press any key to continue . . .
```

Şekil - 24 İşlem süresi

Çarpım anında bellek ve işlemcinin durumu aşağıda ki şekilde gösterilmiştir.



Şekil – 25 Bellek ve işlemci performansı

• 7000*7000 matris

İşlem süresi aşağıda ki şekilde gösterilmiştir. 1 Saat 19 Dakika 9 Saniye 574
 Milisaniye'de işlem tamamlanmıştır.

```
C\Users\ogulc\Desktop\\simsiz\Lexe
Year: 2019, Month: 11, Day: 3, Hour: 22, Minute:53, Second: 51, Millisecond: 923
Year: 2019, Month: 11, Day: 4, Hour: 0, Minute:13, Second: 1, Millisecond: 497
Process exited after 4751 seconds with return value 0
Press any key to continue . . . _
```

Şekil - 26 İşlem süresi



Şekil – 27 Bellek ve işlemci performansı

8000*8000 matris

İşlem süresi aşağıda ki şekilde gösterilmiştir. 2 Saat 4 Dakika 50 Saniye 571
 Milisaniye'de işlem tamamlanmıştır.

```
CAUSers\ogudc\Desktop\simsiz\.exe

Year: 2019, Month: 11, Day: 6, Hour: 0, Minute:24, Second: 19, Millisecond: 817

Year: 2019, Month: 11, Day: 6, Hour: 2, Minute:29, Second: 10, Millisecond: 388

Process exited after 7491 seconds with return value 0

Press any key to continue . . . _
```

Şekil - 28 İşlem süresi

Çarpım anında bellek ve işlemcinin durumu aşağıda ki şekilde gösterilmiştir.



Şekil – 29 Bellek ve işlemci performansı

• 9000*9000 matris

İşlem süresi aşağıda ki şekilde gösterilmiştir. 3 Saat 1 Dakika 21 Saniye 949
 Milisaniye'de işlem tamamlanmıştır.

```
■ C:\Users\ogul<\Desktop\\simsiz1.exe

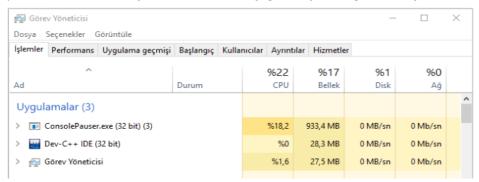
Year: 2019, Month: 11, Day: 8, Hour: 23, Minute:54, Second: 15, Millisecond: 457

Year: 2019, Month: 11, Day: 9, Hour: 2, Minute:55, Second: 37, Millisecond: 400

Process exited after 1.088e+004 seconds with return value 0

Press any key to continue . . .
```

Şekil - 30 İşlem süresi



Şekil – 31 Bellek ve işlemci performansı

- 10000*10000 matris
 - İşlem süresi aşağıda ki şekilde gösterilmiştir. 4 Saat 1 Dakika 13 Saniye 271
 Milisaniye'de işlem tamamlanmıştır.

```
ESC:\Users\ogulc\Desktop\\simsiz1.exe

Year: 2019, Month: 11, Day: 12, Hour: 0, Minute:3, Second: 27, Millisecond: 812

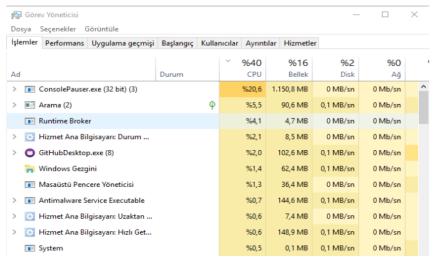
Year: 2019, Month: 11, Day: 12, Hour: 4, Minute:4, Second: 41, Millisecond: 183

Process exited after 1.448e+004 seconds with return value 0

Press any key to continue . . .
```

Şekil - 32 İşlem süresi

O Çarpım anında bellek ve işlemcinin durumu aşağıda ki şekilde gösterilmiştir.



Şekil – 33 Bellek ve işlemci performansı

İşlem süreleri katlayarak artan bir süre biçimde artmaktadır. Bellek ve işlemci performansları incelendiğinde bütün çarpımlarda, çarpım esnasında işlemci %17-20 arasında çalışmaktadır. Sürekli bu aralıkta çalışma sebebi ise Windows işletim sistemlerinde tek 'thread' üzerinde işlemi yapıyor olmasından dolayı %20 sınırını geçmemektedir. Çarpım işlemi olduğu sırada bilgisayara 'I/O' işlemi geldiğinde işlemci tavan yapmaktadır. Bellekte ise ilgili matrislerin boyutları kadar yer ayırdığımız için boyut büyüdükçe bellekte ayrılan miktar büyümektedir.

2.2 En hızlı çarpım yapan 'for' döngüsünün bulunması

2 Matrisin çarpımını gerçekleştiren kod parçasında, iç içe 3 tane 'for' döngüsü bulunmaktadır. Çarpma işlemi bu 3 'for' döngüsünün bitmesi ile sonuçlanmaktadır. 'for' döngüsünde bulunan kod parçacığında ki basit değişiklikler ile ön bellek kullanım optimizasyonu değiştirilerek matrislerin daha hızlı çarpması sağlanmaktadır. 3 'for' döngüsünde bulunan i,j,k elemanlarının sıraları değiştirilerek 6 farklı sonuç elde edilmektedir. Aşağıda ilk önce 6 farklı çarpma işleminin kod parçası ve 2000, 6000, 10000 boyutlu dizilerin 6 farklı çarpma sırasına göre çarpma süreleri bulunmaktadır.

```
//i, j1, j2, k
for(int i=0; i<r; ++i){
     for(int j=0; j<r; ++j){</pre>
        for(int k=0; k<r; ++k){</pre>
           multiply[i][k]+= first[i][j]*second[j][k];
      1
 1
// j, i1, i2, k
for(int j=0; j < r; ++j){
     for(int i=0; i<r; ++i){</pre>
        for(int k=0; k<r; ++k){</pre>
           multiply[i][k]+= first[i][j]*second[j][k];
      }
 // i, k1, k2, j
for(int i=0; i<r; ++i){</pre>
     for(int k=0; k<r; ++k){</pre>
        for(int j=0; j<r; ++j){</pre>
           multiply[i][k]+= first[i][j]*second[j][k];
      }
}
// k, i1, i2, j
for(int k=0; k<r; ++k){
     for(int i=0; i<r; ++i){</pre>
        for(int j=0; j<r; ++j){</pre>
           multiply[i][k]+= first[i][j]*second[j][k];
      1
//j, k1, k2, i
for(int j=0; j<r; ++j){</pre>
     for(int k=0; k<r; ++k){</pre>
        for(int i=0; i<r; ++i){
```

multiply[i][k]+= first[i][j]*second[j][k];

Şekil – 34 6 farklı varyasyona göre matris işlemi

- 2000*2000 matrisin 6 farklı 'for' döngüsüne göre işlem süresi sonuçları şu şekildedir.
 - o i, j1, j2, k -> 35 Saniye 434 Milisaniye (1)
 - o j, i1, i2, k -> 35 Saniye 598 Milisaniye (2)
 - o i, k1, k2, j -> 1 Dakika 10 Saniye 949 Milisaniye (4)
 - o k, i1,i2, j -> 59 Saniye 194 Milisaniye (3)
 - o j, k1, k2, i -> 2 Dakika 36 Saniye 495 Milisaniye (6)
 - o k, j1, j2, i -> 2 Dakika 34 Saniye 254 Milisaniye (5)

```
■ C:\Users\ogulc\Desktop\Da-2t2k Sistemler\landsisinsiz1.exe
 , j1, j2, k basladi
Year: 2019, Month: 11, Day: 18, Hour: 23, Minute:38, Second: 51, Millisecond: 882
Year: 2019, Month: 11, Day: 18, Hour: 23, Minute:39, Second: 27, Millisecond: 316
 , j1, j2, k bitti
Year: 2019, Month: 11, Day: 18, Hour: 23, Minute:39, Second: 27, Millisecond: 317
Year: 2019, Month: 11, Day: 18, Hour: 23, Minute:40, Second: 2, Millisecond: 915
 , i1, i2, k bitti
 , k1, k2, j basladi
Year: 2019, Month: 11, Day: 18, Hour: 23, Minute:40, Second: 2, Millisecond: 916
/ear: 2019, Month: 11, Day: 18, Hour: 23, Minute:41, Second: 13, Millisecond: 865
i, k1, k2, j bitti
k, i1, i2, j basladi
Year: 2019, Month: 11, Day: 18, Hour: 23, Minute:41, Second: 13, Millisecond: 867
Year: 2019, Month: 11, Day: 18, Hour: 23, Minute:42, Second: 12, Millisecond: 957
k, i1, i2, j bitti
j, k1, k2, i basladi
Year: 2019, Month: 11, Day: 18, Hour: 23, Minute:42, Second: 12, Millisecond: 960
Year: 2019, Month: 11, Day: 18, Hour: 23, Minute:44, Second: 49, Millisecond: 455
j, k1, k2, i bitti
, j1, j2, i basladi
Year: 2019, Month: 11, Day: 18, Hour: 23, Minute:44, Second: 49, Millisecond: 456
Year: 2019, Month: 11, Day: 18, Hour: 23, Minute:47, Second: 23, Millisecond: 710
```

Şekil – 35 6 farklı varyasyona göre çarpım sonucu

- 6000*6000 matrisin 6 farklı 'for' döngüsüne göre işlem süresi sonuçları şu şekildedir.
 - o i, j1, j2, k -> 15 Dakika 26 Saniye 382 Milisaniye (1)
 - o j, i1, i2, k -> 15 Dakika 30 Saniye 749 Milisaniye (2)
 - o i, k1, k2, j -> 44 Dakika 41 Saniye 261 Milisaniye (4)
 - o k, i1,i2, j -> 39 Dakika 32 Saniye 814 Milisaniye (3)
 - o j, k1, k2, i -> 1 Saat 42 Dakika 16 Saniye 634 Milisaniye (6)
 - o k, j1, j2, i -> 1 Saat 41 Dakika 36 Saniye 372 Milisaniye (5)

C:\Users\ogulc\Desktop\Da-2t2k Sistemler\\simsiz1.exe

```
Year: 2019, Month: 11, Day: 19, Hour: 21, Minute:37, Second: 40, Millisecond: 899
Year: 2019, Month: 11, Day: 19, Hour: 21, Minute:53, Second: 7, Millisecond: 281
i, j1, j2, k bitti
j, i1, i2, k basladi
 ear: 2019, Month: 11, Day: 19, Hour: 21, Minute:53, Second: 7, Millisecond: 282
Year: 2019, Month: 11, Day: 19, Hour: 22, Minute:8, Second: 38, Millisecond: 31
 , k1, k2, j basladi
Year: 2019, Month: 11, Day: 19, Hour: 22, Minute:8, Second: 38, Millisecond: 32
Year: 2019, Month: 11, Day: 19, Hour: 22, Minute:53, Second: 19, Millisecond: 293
 , k1, k2, j bitti
k, i1, i2, j basladi
Year: 2019, Month: 11, Day: 19, Hour: 22, Minute:53, Second: 19, Millisecond: 294
Year: 2019, Month: 11, Day: 19, Hour: 23, Minute:32, Second: 52, Millisecond: 108
k, i1, i2, j bitti
j, k1, k2, i basladi
Year: 2019, Month: 11, Day: 19, Hour: 23, Minute:32, Second: 52, Millisecond: 111
Year: 2019, Month: 11, Day: 20, Hour: 1, Minute:15, Second: 8, Millisecond: 745
j, k1, k2, i bitti
k, j1, j2, i basladi
Year: 2019, Month: 11, Day: 20, Hour: 1, Minute:15, Second: 8, Millisecond: 746
Year: 2019, Month: 11, Day: 20, Hour: 2, Minute:56, Second: 45, Millisecond: 118
k, j1, j2, i bitti
 rocess exited after 1.915e+004 seconds with return value 0
 ress any key to continue . . .
```

Şekil – 36 6 farklı varyasyona göre çarpım sonucu

- 10000*10000 matrisin 6 farklı 'for' döngüsüne göre işlem süresi sonuçları şu şekildedir.
 - o i, j1, j2, k -> 1 Saat 2 Dakika 25 Saniye 313 Milisaniye (1)
 - o j, i1, i2, k -> 1 Saat 12 Dakika 45 Saniye 092 Milisaniye (2)
 - o i, k1, k2, j -> 3 Saat 52 Dakika 43 Saniye 359 Milisaniye (4)
 - o k, i1,i2, j -> 3 Saat 26 Dakika 12 Saniye 683 Milisaniye (3)
 - o j, k1, k2, i -> 8 Saat 9 Dakika 54 Saniye 515 Milisaniye (6)
 - o k, j1, j2, i -> 8 Saat 7 Dakika 19 Saniye 395 Milisaniye (5)

```
C:\Users\ogulc\Desktop\Da-<sup>2</sup>t<sup>2</sup>k Sistemler\isimsiz1.exe
                                                                                                                    П
Year: 2019, Month: 11, Day: 22, Hour: 1, Minute:26, Second: 37, Millisecond: 589
Year: 2019, Month: 11, Day: 22, Hour: 2, Minute:39, Second: 2, Millisecond: 902
j, i1, i2, k basladi
Year: 2019, Month: 11, Day: 22, Hour: 2, Minute:39, Second: 2, Millisecond: 902
Year: 2019, Month: 11, Day: 22, Hour: 3, Minute:51, Second: 47, Millisecond: 994
, k1, k2, j basladi
/ear: 2019, Month: 11, Day: 22, Hour: 3, Minute:51, Second: 47, Millisecond: 995
Year: 2019, Month: 11, Day: 22, Hour: 7, Minute:44, Second: 31, Millisecond: 354
, k1, k2, j bitti
k, i1, i2, j basladi
Year: 2019, Month: 11, Day: 22, Hour: 7, Minute:44, Second: 31, Millisecond: 355
Year: 2019, Month: 11, Day: 22, Hour: 11, Minute:10, Second: 44, Millisecond: 38
k, i1, i2, j bitti
, k1, k2, i basladi
Year: 2019, Month: 11, Day: 22, Hour: 11, Minute:10, Second: 44, Millisecond: 40
ear: 2019, Month: 11, Day: 22, Hour: 19, Minute:20, Second: 38, Millisecond: 555
, k1, k2, i bitti
, j1, j2, i basladi
Year: 2019, Month: 11, Day: 22, Hour: 19, Minute: 20, Second: 38, Millisecond: 557
Year: 2019, Month: 11, Day: 23, Hour: 3, Minute:27, Second: 57, Millisecond: 952
 , j1, j2, i bitti
```

Şekil – 37 6 farklı varyasyona göre çarpım sonucu

3 farklı Matris çarpımı incelendiğinde, en hızlı çarpım yapan 'for' döngüsünün **i, j1, j2, k** sırasında olan döngü olduğu anlaşılmıştır. En yavaş çarpım yapan 'for' döngüsünün **j, k1, k2 i** sırasında olan döngü olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca bütün matris çarpımlarında, 6 tane for döngüsünün en hızlıdan en yavaşa olan sırası hiçbir zaman değişmemesi gerekmektedir.

2.2 Seri programın hızlandırılması ve optimizasyonu

İlgili matris çarpımı yapılırken, sırası ile 3 tane 'for' döngüsü çalışarak, sonuç matrisinde ki her bir satır ve sütün elemanları bulunmaktadır. Matris çarpımının hızlandırılıp optimize edilmesi için, bir çok yol bulunmaktadır. Bu bölümde optimizasyon işlemi 'loop-unrolling' metodu ile sağlanacaktır.

'loop-unrolling' optimizasyonu Türkçe'de döngü açma olarak bilinmektedir. Programın çalışma süresini en iyiye getiren bir tekniktir. Temel olarak döngülerin sayısını azaltır veya kaldırır[4,5,6]. Matris çarpımında ise, 'threadler' kullanılarak döngülerin sayısı farklı 'threadlere'

paylaştırılarak hızlanma kaydedilmesi hedeflenmektedir. 'threadler' kullanılarak, optimizasyon sağlanacak matris çarpımları aşağıdaki şekildedir.

- 1000*1000
- 2000*2000
- 2500*2500
- 3000*3000
- 4000*4000
- 5000*5000
- 6000*6000
- 10000*10000

Matrisler çarpılırken, 4 tane 'thread' üzerinde işlemler yapılacaktır. Her bir 'threadin' oluşturulmasında, işlemin yapılmasında ve 'threadlerin' sonucu oluştururken hata durumları kontrol edilecektir. Her bir 'threade' hangi satır ve sütunları çarpılacağı bilgisi verilerek, aynı anda birden fazla satır ve sütun üzerinde çarpma işlemi olacağı için döngü sayısı azalmış olacaktır[7,8].

- 1000*1000 2 matris çarpımının 4 'thread' ile çarpım sonucu
 - o İşlem süresi 707 Milisaniye.

```
Thread basina satir sayisi -> 250

Year: 2019, Month: 12, Day: 6, Hour: 1, Minute:2, Second: 9, Millisecond: 96

Thread yaratildi n -> 0 argumanlari -> 0

Isleme basladigi satir -> 0, islemin bitecegi satir -> 250 Thread yaratildi n -> 1 argumanlari -> 250

Isleme basladigi satir -> 250, islemin bitecegi satir -> 500

Thread yaratildi n -> 2 argumanlari -> 500

Thread yaratildi n -> 3 argumanlari -> 750

Thread yaratildi n -> 3 argumanlari -> 750

Thread yaratildi n -> 3 argumanlari -> 750

Isleme basladigi satir -> 750, islemin bitecegi satir -> 1000

Isleme basladigi satir -> 500, islemin bitecegi satir -> 750

Islemin bitti, satir -> 750

Islemin bitti, satir -> 500

Islemin bitti, satir -> 500

Join icin bekleyen thread n -> 0

Join icin bekleyen thread n -> 1

Join icin bekleyen thread n -> 2

Islemin bitti, satir -> 1000

Join icin bekleyen thread n -> 3

Butun threalder join oldu

Year: 2019, Month: 12, Day: 6, Hour: 1, Minute:2, Second: 9, Millisecond: 803

Process exited after 0.8875 seconds with return value 0

Press any key to continue . . . •
```

Şekil – 38 1000*1000 matrisin 4 'thread' ile çarpım sonucu

- 2000*2000 2 matris çarpımının 4 'thread' ile çarpım sonucu
 - o İşlem süresi 17 Saniye 446 Milisaniye.
 - CPU durumu, çarpım işlemi süresince %65-70 arasında çalışmıştır.
 - o En iyi i,j,k sıralamasına göre 2 kat daha hızlı çalışmıştır.

```
Year: 2019, Month: 12, Day: 6, Hour: 1, Minute:3, Second: 21, Millisecond: 70
Thread yaratildi n -> 0 argumanlari -> 0
Isleme basladigi satir -> 500, islemin bitecegi satir -> 500
Isleme basladigi satir -> 500, islemin bitecegi satir -> 1000
Thread yaratildi n -> 1 argumanlari -> 500
Thread yaratildi n -> 1 argumanlari -> 500
Thread yaratildi n -> 2 argumanlari -> 500
Isleme basladigi satir -> 1000, islemin bitecegi satir -> 1500 Thread yaratildi n -> 3 argumanlari -> 1500 Isleme basladigi satir -> 1500, islemin bitecegi satir -> 2000
Isleme basladigi satir -> 1500, islemin bitecegi satir -> 2000
Threadler calisiyor
Islemin bitti, satir -> 500
Join icin bekleyen thread n -> 0
Islemin bitti, satir -> 1000
Islemin bitti, satir -> 1000
Islemin bitti, satir -> 2000
Join icin bekleyen thread n -> 1
Islemin bitti, satir -> 1500
Join icin bekleyen thread n -> 2
Join icin bekleyen thread n -> 3
Butun threalder join oldu
Year: 2019, Month: 12, Day: 6, Hour: 1, Minute:3, Second: 38, Millisecond: 516

Process exited after 17.66 seconds with return value 0
Press any key to continue . . .
```

Şekil – 39 2000*2000 matrisin 4 'thread' ile çarpım sonucu

- 2500*2500 2 matris çarpımının 4 'thread' ile çarpım sonucu
 - İşlem süresi 39 Saniye 36 Milisaniye
 - O CPU durumu, çarpım işlemi süresince %65-70 arasında çalışmıştır.

```
Thread basina satir sayisi -> 625

Year: 2019, Month: 12, Day: 6, Hour: 1, Minute:5, Second: 23, Millisecond: 753

Thread yaratildi n -> 0 argumanlari -> 0

Isleme basladigi satir -> 0, islemin bitecegi satir -> 625

Thread yaratildi n -> 1 argumanlari -> 625

Isleme basladigi satir -> 625, islemin bitecegi satir -> 1250

Thread yaratildi n -> 2 argumanlari -> 1250

Isleme basladigi satir -> 1250, islemin bitecegi satir -> 1875 Thread yaratildi n -> 3 argumanlari -> 1250

Isleme basladigi satir -> 1875, islemin bitecegi satir -> 1875 Thread yaratildi n -> 3 argumanlari -> 1875

Isleme basladigi satir -> 1875, islemin bitecegi satir -> 2500

Threadler calisiyor

Threadler calisiyor

Islemin bitti, satir -> 1875

Islemin bitti, satir -> 1250

Islemin bitti, satir -> 1250

Islemin bitti, satir -> 625

Join icin bekleyen thread n -> 0

Join icin bekleyen thread n -> 2

Join icin bekleyen thread n -> 3

Butun threalder join oldu

Year: 2019, Month: 12, Day: 6, Hour: 1, Minute:6, Second: 2, Millisecond: 789

Process exited after 39.32 seconds with return value 0

Press any key to continue . . .
```

Şekil – 40 2500*2500 matrisin 4 'thread' ile çarpım sonucu

- 3000*3000 2 matris çarpımının 4 'thread' ile çarpım sonucu
 - o İşlem süresi 1 Dakika 7 Saniye 883 Milisaniye
 - o CPU durumu, çarpım işlemi süresince %70-75 arasında çalışmıştır.

```
Thread basina satir sayisi -> 750
Year: 2019, Month: 12, Day: 6, Hour: 1, Minute:7, Second: 42, Millisecond: 516
Thread yaratildi n -> 0 argumanlari -> 0
Isleme basladigi satir -> 750, islemin bitecegi satir -> 750
Thread yaratildi n -> 1 argumanlari -> 1500
Isleme basladigi satir -> 750, islemin bitecegi satir -> 1500
Thread yaratildi n -> 2 argumanlari -> 1500
Isleme basladigi satir -> 1500, islemin bitecegi satir -> 2250 Thread yaratildi n -> 3 argumanlari -> 250
Isleme basladigi satir -> 1500, islemin bitecegi satir -> 3000
Isleme basladigi satir -> 1500, islemin bitecegi satir -> 3000
Islemin bitti, satir -> 2250, islemin bitecegi satir -> 3000
Islemin bitti, satir -> 1500
Islemin bitti, satir -> 1500
Islemin bitti, satir -> 750
Join icin bekleyen thread n -> 0
Join icin bekleyen thread n -> 2
Join icin bekleyen thread n -> 2
Join icin bekleyen thread n -> 3
Butun threalder join oldu
Year: 2019, Month: 12, Day: 6, Hour: 1, Minute:8, Second: 50, Millisecond: 399

Process exited after 68.25 seconds with return value 0
Press any key to continue . . . _
```

Şekil – 41 3000*3000 matrisin 4 'thread' ile çarpım sonucu

- 4000*4000 2 matris çarpımının 4 'thread' ile çarpım sonucu
 - İşlem süresi 3 Dakika 32 Saniye 372 Milisaniye
 - CPU durumu, çarpım işlemi süresince %70-100 arasında çalışmıştır.

```
Thread basina satir sayisi -> 1000
Year: 2019, Month: 12, Day: 6, Hour: 1, Minute:10, Second: 34, Millisecond: 942
Thread yaratildi n -> 0 argumanlari -> 0
Isleme basladigi satir -> 0, islemin bitecegi satir -> 1000 Thread yaratildi n -> 1 argumanlari -> 1000
Isleme basladigi satir -> 1000, islemin bitecegi satir -> 2000
Isleme basladigi satir -> 2000, islemin bitecegi satir -> 3000
Thread yaratildi n -> 2 argumanlari -> 2000
Thread yaratildi n -> 3 argumanlari -> 3000
Thread yaratildi n -> 3 argumanlari -> 3000
Thread yaratildi n -> 3 argumanlari -> 3000
Islemin bitti, satir -> 4000
Islemin bitti, satir -> 4000
Islemin bitti, satir -> 4000
Islemin bitti, satir -> 4000
Join icin bekleyen thread n -> 0
Islemin bitti, satir -> 2000
Join icin bekleyen thread n -> 1
Join icin bekleyen thread n -> 2
Join icin bekleyen thread n -> 3
Butun threalder join oldu
Year: 2019, Month: 12, Day: 6, Hour: 1, Minute:14, Second: 7, Millisecond: 324

Process exited after 213 seconds with return value 0
Press any key to continue . . .
```

Şekil – 42 4000*4000 matrisin 4 'thread' ile çarpım sonucu

- 5000*5000 2 matris çarpımının 4 'thread' ile çarpım sonucu
 - o İşlem süresi 7 Dakika 16 Saniye 608 Milisaniye
 - o CPU durumu, çarpım işlemi süresince %70-100 arasında çalışmıştır.

```
Thread basina satir sayisi -> 1250
Year: 2019, Month: 12, Day: 6, Hour: 1, Minute:16, Second: 5, Millisecond: 487
Thread yaratildi n -> 0 argumanlari -> 0
Isleme basladigi satir -> 0, islemin bitecegi satir -> 1250 Thread yaratildi n -> 1 argumanlari -> 1250
Isleme basladigi satir -> 1250, islemin bitecegi satir -> 2500 Thread yaratildi n -> 2 argumanlari -> 2500
Thread yaratildi n -> 3 argumanlari -> 3750
Threadler calisiyor

Isleme basladigi satir -> 2500, islemin bitecegi satir -> 3750
Isleme basladigi satir -> 3750, islemin bitecegi satir -> 5000
Islemin bitti, satir -> 3750
Islemin bitti, satir -> 3750
Islemin bitti, satir -> 2500
Islemin bitti, satir -> 1250
Join icin bekleyen thread n -> 0
Join icin bekleyen thread n -> 0
Join icin bekleyen thread n -> 2
Islemin bitti, satir -> 5000
Join icin bekleyen thread n -> 3
Butun threalder join oldu
Year: 2019, Month: 12, Day: 6, Hour: 1, Minute:23, Second: 22, Millisecond: 95

Process exited after 437.6 seconds with return value 0
Press any key to continue . . .
```

Şekil – 43 5000*5000 matrisin 4 'thread' ile çarpım sonucu

- 6000*6000 2 matris çarpımının 4 'thread' ile çarpım sonucu
 - o İşlem süresi 12 Dakika 46 Saniye 284 Milisaniye
 - O CPU durumu, çarpım işlemi süresince %70-100 arasında çalışmıştır.
 - En iyi i,j,k sıralamasına göre 3 dakika daha hızlı çalışmıştır.

```
Thread basina satir sayisi -> 1500

Year: 2019, Month: 12, Day: 6, Hour: 1, Minute:25, Second: 27, Millisecond: 323

Thread yaratildi n -> 0 argumanlari -> 0

Isleme basladigi satir -> 0 fishemin bitecegi satir -> 1500

Isleme basladigi satir -> 1500, islemin bitecegi satir -> 3000

Thread yaratildi n -> 2 argumanlari -> 1500

Thread yaratildi n -> 2 argumanlari -> 1500

Thread yaratildi n -> 2 argumanlari -> 3000

Isleme basladigi satir -> 3000, islemin bitecegi satir -> 4500 Thread yaratildi n -> 3 argumanlari -> 4500Isleme basladigi satir -> 4500, islemin bitecegi satir -> 4500 Thread yaratildi n -> 3 argumanlari -> 4500Isleme basladigi satir -> 4500, islemin bitecegi satir -> 4500 Thread yaratildi n -> 3 argumanlari -> 4500Isleme basladigi satir -> 4500, islemin bitecegi satir -> 6000

Threadler calisiyor

Islemin bitti, satir -> 1500

Join icin bekleyen thread n -> 0

Islemin bitti, satir -> 4500

Islemin bitti, satir -> 4500

Islemin bitti, satir -> 3000

Join icin bekleyen thread n -> 1

Join icin bekleyen thread n -> 2

Join icin bekleyen thread n -> 3

Butun threalder join oldu

Year: 2019, Month: 12, Day: 6, Hour: 1, Minute:38, Second: 13, Millisecond: 607

Process exited after 767.5 seconds with return value 0

Press any key to continue . . .
```

Şekil – 44 6000*6000 matrisin 4 'thread' ile çarpım sonucu

- 10000*10000 2 matris çarpımının 4 'thread' ile çarpım sonucu
 - o İşlem süresi 54 Dakika 8 Saniye 635 Milisaniye
 - o CPU durumu, çarpım işlemi süresince %70-100 arasında çalışmıştır.
 - o En iyi i,j,k sıralamasına göre 8 dakika daha hızlı çalışmıştır.

```
Thread basina satir sayisi -> 2500
Year: 2019, Month: 12, Day: 6, Hour: 1, Minute:49, Second: 8, Millisecond: 866
Thread yaratildi n -> 0 argumanlari -> 0
Isleme basladigi satir -> 0, islemin bitecegi satir -> 2500
Thread yaratildi n -> 1 argumanlari -> 2500
Isleme basladigi satir -> 2500, islemin bitecegi satir -> 5000
Thread yaratildi n -> 2 argumanlari -> 5000
Isleme basladigi satir -> 2500, islemin bitecegi satir -> 7500 Thread yaratildi n -> 2 argumanlari -> 5000
Isleme basladigi satir -> 5000, islemin bitecegi satir -> 7500 Thread yaratildi n -> 3 argumanlari -> 7500
Isleme basladigi satir -> 7500, islemin bitecegi satir -> 10000

Threadler calisiyor
Islemin bitti, satir -> 2500
Join icin bekleyen thread n -> 0
Islemin bitti, satir -> 5000
Join icin bekleyen thread n -> 1
Islemin bitti, satir -> 7500
Join icin bekleyen thread n -> 2
Join icin bekleyen thread n -> 2
Join icin bekleyen thread n -> 2
Join icin bekleyen thread n -> 2
Join icin bekleyen thread n -> 3
Butun threadler join oldu
Year: 2019, Month: 12, Day: 6, Hour: 2, Minute:42, Second: 25, Millisecond: 501

Process exited after 3200 seconds with return value 0
Press any key to continue . . .
```

Şekil – 45 10000*10000 matrisin 4 'thread' ile çarpım sonucu

Referanslar

- 1. Young C.Y. Precalculus. John Wiley Sons, 2010.
- 2. Leise K.B.T. The linear algebra behind Google, SIAM Review, 48:3 569-581, 2006
- 3. Godsil C.R. Gordon Algebraic Graph Theory, Springer-Verlag, 2004.
- 4. https://www.d.umn.edu/~gshute/arch/loop-unrolling.xhtml
- $5. \underline{http://astroa.physics.metu.edu.tr/MANUALS/intel_ifc/mergedProjects/optaps_for/common/optaps_h_lo_unrl.htm}$
- 6. https://www.geeksforgeeks.org/loop-unrolling/
- 7. https://www.includehelp.com/articles/threading-in-c-programming-language-with-gcc-linux.aspx
- 8. https://www.tutorialspoint.com/multithreading-in-c